

TOSSAL DE SANT JORDI

Noguera

Itinerari circular des de Camarasa

Distància	11,4 km
Desnivell acumulat	627 m
Nivell de dificultat	moderat
Data	15 de maig de 2019
Cartografia	Editorial Piolet. Sant Llorenç de Montgai-Camarasa (1:20000)
Punts per a GPS	https://ca.wikiloc.com/rutes-senderisme/tossal-de-sant-jordi-36539197

La Serra Carbonera s'alça al nord de Camarasa, a l'aiguabarreig del Segre amb la Noguera Pallaresa, entre el congostos de Mu i de Camarasa. L'extrem ponentí l'ocupa el Tossal de Sant Jordi que, com el seu nom indica, és un altiplà retallat per cingles, especialment pel nord i ponent on els rius hi han excavat els congostos.

Una pista hi mena des de Camarasa i permet accedir-hi amb vehicle. Cada any s'hi celebra un aplec per la diada del patró. Per pujar-hi a peu se sol partir de Camarasa o bé de la central hidroelèctrica d'Alós de Balaguer, a l'aiguabarreig, per la Feixa del Cinquet. Per aquest costat hi ha qui fa drecera pel camí equipat de la Selva. En aquesta ocasió partirem de Camarasa i aprofitarem el camí per visitar algun dels indrets del poble.

En parlar de Camarasa és inevitable fer-ho de la Guerra Civil. El front va establir-se durant l'any 1938 a la frontera natural del Segre i la Noguera Pallaresa, amb el marge dret i el cap de pont de Balaguer ocupat per l'exèrcit feixista i l'esquerre, Camarasa i el Tossal de Sant Jordi, pel de la República. N'hi ha nombrosos vestigis escampats arreu i en trobarem alguns pel camí.

L'itinerari no és senyalitzat, però els camins són ben fressats. L'hem considerat de moderada dificultat pel tram equipat que salva l'esperó al peu de l'ermita i el fort pendent en algun punt de la baixada.

Accés

Partim de l'aparcament a la part baixa de la vila, al costat mateix de la C-13.

Camarasa (256m)

Enfilem el carrer Prat de la Riba fins al capdamunt on girem a la dreta per creuar el portal de l'antiga muralla i continuar pel carrer Rafael de Casanova, fins a la Plaça Major. Continuem pel costerut i en un tram esglaonat, carrer de Sant Miquel fins a les ruïnes de l'església.

Sant Miquel de Camarasa (304m)

Església d'estil romànic, en transició cap al gòtic, de la que se'n conserven solament algunes parts com l'absis. Pel carrer del Dipòsit i un camí esglaonat accedim al castell.

Castell de Camarasa (325m)

Documentat d'ençà el 1050, se'n conserven parts separades i diferenciades. Una torre albarrana de planta rectangular i un recinte murallat al cim del turó que correspon a una reconstrucció durant la segona guerra carlina (dels Matiners) d'una fortificació anterior. Des d'aquest enclavament hi gaudim d'una bona vista sobre la contrada i podem albirar el Tossal de Sant Jordi i els camí que seguirem per accedir-hi.

Baixem pel carrer del Castell i trenquem a l'esquerra per un tram pavimentat on continuem per un camí carreter (NE).

Barranc del Canudell (286m)

Abandonem la pista enfilant-nos per un camí ben fressat i fitat. Poc més amunt en una bifurcació anem a la dreta. El de l'esquerra és per on retornarem. Flanquegem (E) bona estona per pendent entre suau i moderat alçant-nos progressivament sobre el barranc, fins que el camí marca in gir de 90° (N). El pendent augmenta considerablement, entre llaçades, fins que sortim sobre una pista.

Camí de les Coves (514m)

Cruïlla de camins. També hi arriba un corriol pel que hauríem pogut fer drecera. Anem a la dreta baixant per la pista fins a una torrentera on l'abandonem per un corriol fitat, enfilant-nos per la llera del barranc (N). Fort pendent on ens caldrà ajudar-nos amb les mans. Abandonem la llera i flanquegem (E), encara en fort pendent, revoltant la base del cingle fins a trobar una sirga i un tram equipat amb grapes que, malgrat haver-se blegat, segueixen sent de bona ajuda. Continuem camí fins a la balconada de l'ermita.

Ermita de Sant Jordi (680m)

Edificada el segle XIX sobre una ampla balconada del pla de Sant Jordi, amb bones vistes de la Baixa Noguera. Hi ha un refugi adossat, desproveït de mobiliari. Prenem un camí carreter (N) pel Pla de Sant Jordi, entremig de feixes de conreu, fins a l'alçada d'un corral. Un indicador ens avisa que a mà dreta hi ha les ruïnes de l'antiga ermita, altrament ens passaria desapercebuda. Ens hi acostem pel marge entre dues feixes, procurant no trepitjar el sembrat. Camí enllà un altre rètol ens indica la boca d'un avenc.

Avenc de Sant Jordi (695m)

La Carbonera i les serralades veïnes, de natura calcària, són riques en fenòmens càrstics (coves, avencs i balmes). D'aquest se n'ha pogut explorar fins a 24 metres de fondària. Es confon amb el Forat Bufador de Sant Jordi, tot i que es tracta de cavitats diferents. El Forat Bufador té una boca molt estreta i es troba a prop del camí pel que hem pujat a l'ermita. (1)

Continuem per la pista en direcció al peu de l'evident turó on fa un gir a l'esquerra. Continuant-la fariem drecera. La deixem per anar a la dreta, pel marge d'una feixa de conreu. A l'altre cap trobem un camí d'accés que seguim uns metres fins a una bifurcació, a la capçalera d'un barranc, on hi ha una gran fita. Prenem el camí de l'esquerra que flanqueja pel turó. El de la dreta flanqueja pel del Mu. N'hi ha un altre pel fons del barranc que també podríem seguir.

Sortim sobre un collet i seguim uns metres (N) fins a l'extrem on trobem el camí que puja del fons del barranc. Som sobre l'aiguabarreig, amb bones vistes de la central hidroelèctrica de Camarasa, els congostos del Mu i de Camarasa, la Penalta i l'Extrem del Mont-roig.

Retrocedim uns metres i enfilem un camí carener (SW) en el que trobem alguns vestigis de parapets de les línies republicanes.

(1) Font: Espeleoindex. Per conèixer la situació i característiques de les cavitats de la zona visiteu www.espeleoindex.com i filtreu per Noguera/Camarasa.

Tossal de Sant Jordi (740m)

Al punt més alt del turó, al fil del cingle que cau sobre el congost de Camarasa, hi ha un pou de tirador.

Davallem propers a la carena i passem per un llarg tram de trinxeres. A la bifurcació anem a la dreta (W) i comencem baixar en fortíssim pendent fins a creuar per sota de dues línies d'alta tensió on el corriol queda tallat per les pistes de servei i ens cal estar atents a les fites per continuar, encara en fort pendent i terreny inestable, fins a una pista que ens deixa sobre una cruïlla.

Camí de les Coves (560m)

Retrobem la pista que havíem deixat a la pujada. Per la dreta hi puja el camí des de la central d'Alós de Balaguer per la Feixa del Cinquet i l'equipat de la Selva. Anem a

l'esquerra (S), planerament. En un revolt, prop d'una gran pinassa, un caminó baixa a les ruïnes d'un antic mas. Se'n conserva alguna paret i un parell de voltes, una d'elles reforçada amb ciment.

Prou més enllà, sota les línies d'alta tensió, deixem el camí de les Coves per una pista més precària a mà dreta per la que baixem, després d'una bona llaçada, a uns antics corrals. Per sota d'una de les torres de la línia accedim a un bon camí de bast pel que, entre còmodes llaçades, davallam fins al Barranc de la Barba on remuntem per l'altre marge. El pendent és fort però les llaçades del camí l'amoroseixen. Sortim a la carena al peu de més torres de la línia i continuem davallant fins a Barranc del Canudell on desfem el camí d'anada.